

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Den norske Helsingforskomite
Kirkegata 5
0153 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.:

14/8710, 14/14432

Dato:

30.09.2015

Usbekistan

Vi viser til Helsingforskomiteens brev til utenriksministeren av 1. juli d.å. Brevet er blitt forelagt for Justis- og beredskapsdepartementet som viser til at alle asylsøknader vurderes på individuelt grunnlag av Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda. Det er UDI og UNE som vurderer om den tilgjengelige landinformasjonen tilsier at det foreligger et generelt beskyttelsesbehov for alle eller for grupper av asylsøkere fra et bestemt område, samt situasjonen ved retur.

Når det framsettes alvorlige påstander om at en utlending er utsatt for menneskerettighetsbrudd etter retur til hjemlandet, legger utlendingsmyndighetene stor vekt på å få klarlagt fakta. Etter at UNE ble kjent med opplysningene om mulig fengsling av usbekere etter retur fra Norge, søkte UNE å få verifisert opplysningene og å få oppdatert informasjon om retursituasjonen. UNE og Landinfo har blant annet vært i kontakt med journalister, menneskerettighetsaktivister og utlendingsmyndigheter i andre europeiske land. UNE opplyser at de legger til grunn at arrestasjonene har skjedd og at de angjeldende personene skal ha blitt dømt til lange fengselsstraffer i desember 2014.

Usbekistan har en meget restriktiv praksis mht. å gi utenlandske organisasjoner adgang. Å få god og pålitelig informasjon om hva som skjer i landet er derfor svært krevende. På grunnlag av informasjonen om at enkelte usbekere etter retur fra Norge til Usbekistan var blitt arrestert, besluttet UNE 19. desember 2014 midlertidig å suspendere utreiseplikten for personer med endelig vedtak om retur til Usbekistan. Hensikten med suspensjonen var å innhente oppdatert landinformasjon og å gjøre øvrige undersøkelser for å ha grunnlag for å vite hvem som kunne risikere represalier el.l. ved retur. UNE opphevet suspensjonen 9. juli 2015 etter at man hadde innhentet ny informasjon. Spørsmålet om beskyttelsesbehov og retur vurderes imidlertid (nå som før) konkret og individuelt i hver enkelt asylsak.

Norge fører ikke en rutinemessig etterfølgende kontroll med hva som skjer med returnerte asylsøkere etter retur, noe våre internasjonale forpliktelser heller ikke pålegger oss. Vurderingen av beskyttelsesbehov og kravene til rettssikkerhet i den enkelte sak forutsettes å være så god at det ikke skal være nødvendig med etablerte monitoreringsordninger etter retur.

Saken om Daniel Anderson dreier seg om en norsk statsborger som etter alt å dømme er blitt arrestert og rettsforfulgt i Usbekistan. I utgangspunktet har han da krav på konsulær bistand fra norsk utenrikstjeneste. En kompliserende faktor er at han sannsynligvis ikke er blitt løst fra sitt opprinnelige, usbekistanske statsborgerskap før han ble norsk statsborger. Gjennom varsel fra advokat og informasjon fra en utenlandsk støtteorganisasjon ble Utenriksdepartementet oppmerksom på forholdet. Fra norsk side rettet vi derfor i oktober 2014 en anmodning til usbekistanske myndigheter om bistand til å oppspore Daniel Anderson og om å meddele oss hvordan man kunne sette seg i forbindelse med ham. Anmodningen ble fornyet i mars 2015 på høyt nivå.

Vi har ingen grunn til å betvile at Daniel Anderson er blitt arrestert og domfelt i Usbekistan, men det har ikke lyktes å få dette bekreftet av usbekistanske myndigheter. Vi frykter at deres holdning er at dette er Norge utedkommende, fordi det dreier seg om en usbekistansk statsborger. Vi vil imidlertid fortsette å ta opp spørsmålet overfor usbekistansk side, med sikte på å kunne yte nødvendig bistand til Daniel Anderson.

Rent generelt er situasjonen i Usbekistan til stor bekymring for norske myndigheter. Fremme av menneskerettighetene står helt sentralt i norsk politikk. Regjeringen har i Stortingsmelding nr. 10 (2014-2015) redegjort grundig for dette og bl.a. muligheter og begrensninger i å påvirke situasjonen i andre land.

Norge har ikke ambassade i Tasjkent og kontaktflaten vår med Usbekistan er svært begrenset. Norge har bl.a. tatt opp MR-situasjonen i Usbekistan i FN og i OSSE. Under landhøringen om Usbekistan i FNs menneskerettighetsråd i 2013 tok Norge opp en rekke alvorlige MR-brudd og fremmet anbefalinger bl.a. om behov for reform i justissektoren, om situasjonen for det sivile samfunn og manglende pressefrihet. Utenriksdepartementet gir også støtte til frivillige og internasjonale organisasjoner som arbeider for å informere om og bedre MR-situasjonen i Usbekistan. Dette er en krevende oppgave. Vi anser at Usbekistan på sentrale punkter krenker fundamentale forpliktelser landets myndigheter er bundet av. Norge vil sammen med andre land fortsette å øve internasjonalt påtrykk for å forsøke å oppnå positive endringer i landet.

Med vennlig hilsen

Hilde Svartdal Lunde
Fg. ekspedisjonssjef

Olav Berstad
Seniorrådgiver